

PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC CAO Ở HẢI PHÒNG: CƠ HỘI VÀ THÁCH THỨC?

ThS. PHẠM ĐỨC DUY - Công an TP. Hải Phòng

Nhiệm kỳ 2015-2020, TP. Hải Phòng tiếp tục xác định phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao là một trong ba khâu đột phá chiến lược. Theo đó, đào tạo nhân lực, thu hút nhân tài tiếp tục là giải pháp quan trọng góp phần xây dựng Hải Phòng thành Thành phố Cảng xanh, văn minh, hiện đại theo tinh thần Kết luận 72 của Bộ Chính trị...

Một số kết quả quan trọng

Với sự chỉ đạo sát sao và quyết tâm của các ngành, các cấp, trong những năm qua, công tác đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ quá trình công nghiệp hóa – hiện đại hóa của Hải Phòng đã đạt được một số kết quả khả quan. Thành phố đã xây dựng được quy hoạch, kế hoạch phát triển nhân lực chất lượng cao, gồm 3 nhóm: Cán bộ lãnh đạo, quản lý; cán bộ khoa học và công nghệ; nhân lực lao động kỹ thuật; Đã phát triển và dần hoàn thiện hệ thống cơ sở đào tạo, nghiên cứu khoa học nhiều cấp, nhiều loại hình; Đã xây dựng và ban hành một số cơ chế chính sách khuyến khích, đào tạo, thu hút, sử dụng nhân lực chất lượng cao; Tăng cường hợp tác trong và ngoài nước trong đào tạo nhân lực chất lượng cao...

Hải Phòng hiện cũng là một trong những trung tâm giáo dục, đào tạo lực lượng lao động lành nghề. Hải Phòng hiện có 5 trường đại học (Đại học Hàng hải, Đại học Y, Đại học Sư phạm, Đại học Dân lập Hải Phòng, Cao đẳng Cộng đồng), 2 viện nghiên cứu biển, 6 trường đào tạo nghề, 426 trường cấp 1 và cấp 2... Số lượng lớn các trường đại học và trung tâm nghiên cứu đặt tại Hải Phòng đã đáp ứng nhu cầu đào tạo.

Từ năm 2001 đến nay, Hải Phòng đã chỉ đạo 14 đơn vị bao gồm các trường đại học, cao đẳng, đơn vị sự nghiệp thuộc ngành Y tế, Giáo dục xây dựng các đề án thí điểm phát triển nhân lực chất lượng cao, phục vụ hoạt động của đơn vị và nhu cầu nhân lực thành phố. Từ năm 2010 đến nay, Thành phố phê duyệt 19 dự án mới và điều chỉnh 15 dự án, bố trí gần 405 tỷ đồng đầu tư, nâng cấp các trường học. Các trường đại học, cao đẳng tại Thành phố chủ động liên kết đào tạo trong và ngoài nước với gần 20 quốc

gia và vùng lãnh thổ, trong đó có nhiều quốc gia phát triển. Cùng với việc đầu tư, nâng cấp cơ sở vật chất, Hải Phòng cũng đã đầu tư phát triển đội ngũ giảng viên, giáo viên trong các cơ sở giáo dục - đào tạo cả về số lượng và chất lượng; đổi mới, hoàn thiện chương trình, giáo trình giảng dạy, đào tạo theo hướng tiên tiến, hiện đại, gắn lý thuyết với thực nghiệm, gắn nhà trường với nghiên cứu, ứng dụng.

Những thách thức và tồn tại

Bên cạnh những kết quả đạt được, so với yêu cầu, việc đào tạo nhân lực chất lượng cao của Hải Phòng nói riêng vẫn còn bất cập.

Cơ bản nguồn nhân lực Hải Phòng có chất lượng chưa cao, kỹ năng nghề nghiệp còn thấp, còn thiếu kinh nghiệm thực tế, khả năng cạnh tranh còn hạn chế, chưa sẵn sàng cho hội nhập quốc tế, dễ tổn thương trước những biến động của kinh tế quốc tế. Tỷ lệ lao động qua đào tạo từ trung cấp nghề, trung cấp chuyên nghiệp trở lên chưa cao và có dấu hiệu giảm dần, lao động phổ thông và lao động có chứng chỉ nghề sơ cấp còn phổ biến (chiếm 81,6%).

Đóng góp của yếu tố lao động vào tăng trưởng kinh tế Hải Phòng giảm dần, nguyên nhân chính là do năng suất lao động thấp và lực lượng lao động tăng chậm. Trong số lao động có việc làm và được đào tạo chuyên môn, tỷ lệ lao động có bằng đại học và trên đại học gia tăng nhanh nhất, trong đó tỷ lệ có bằng đại học tăng 6,8% trong giai đoạn mười năm.

Đánh giá tổng quát hiện nay về phát triển nguồn nhân lực của Hải Phòng là sự bất cập của nguồn nhân lực chất lượng cao: Cán bộ lãnh đạo, quản lý tuy đông song chưa mạnh; sự am hiểu về luật pháp, hành chính, kinh tế, trình độ ngoại ngữ, tin học... còn hạn chế; cơ cấu, trình độ, độ tuổi còn mất cân

đối. Nhân lực khoa học công nghệ còn mỏng và yếu, chưa đáp ứng yêu cầu nghiên cứu một số vấn đề phức tạp, đòi hỏi hàm lượng khoa học và công nghệ cao; thiếu nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ công nghiệp hóa – hiện đại hóa với yêu cầu phát triển và yếu tố đặc thù của thành phố như những ngành, lĩnh vực: công nghệ biển, công nghệ vật liệu mới, công nghệ nano, công nghệ sinh học... còn thiếu cán bộ đầu đàn ở một số lĩnh vực khoa học, đặc biệt là thiếu cán bộ trẻ kế cận có trình độ cao...

5 năm tới, Hải Phòng cần tập trung hiện đại hóa thể chế, nền kinh tế và nguồn nhân lực. Đây sẽ là cơ sở để Hải Phòng hoàn thành công nghiệp hóa, sớm đạt mục tiêu xây dựng thành phố Cảng xanh - văn minh - hiện đại.

Cơ hội phát triển nguồn nhân lực cao ở Hải Phòng

Trong thời đại công nghiệp và hậu công nghiệp hiện nay, nguồn nhân lực chất lượng cao đang giữ vai trò quyết định sự phát triển của loài người. Nắm được quy luật này, Đảng và Nhà nước ta đã có những chủ trương, chính sách nhằm phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao của đất nước. TP. Hải Phòng cũng đã có những chỉ đạo cụ thể trong các văn kiện các kỳ Đại hội Đảng bộ Thành phố, đặc biệt là Nghị quyết 18/NQ-TU ngày 11/4/2008 của Ban Thường vụ Thành ủy về một số chủ trương, giải pháp chủ yếu phát triển nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa – hiện đại hóa TP. Hải Phòng đến năm 2010, định hướng năm 2020. Thành phố cũng đã phê duyệt “Quy hoạch phát triển nhân lực TP. Hải Phòng, giai đoạn 2011-2020” gồm 13 chương trình, dự án ưu tiên với tổng vốn đầu tư khoảng 15.000 tỷ đồng.

Các nghị quyết và chủ trương của Hải Phòng xác định quan điểm coi con người là trung tâm của sự phát triển, nội dung này trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2011 - 2020 Hải Phòng đề ra mục tiêu phấn đấu trở thành Thành phố công nghiệp, dịch vụ cảng theo hướng văn minh, hiện đại vào năm 2015, phát triển ở trình độ cao hơn để góp phần tạo nền tảng vững chắc đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại vào năm 2020. Nghị quyết của Thành ủy Hải Phòng về công tác cán bộ đã đặt ra yêu cầu cao về xây dựng đội ngũ cán bộ và nguồn nhân lực chất lượng cao; đặt ra yêu cầu đổi mới toàn diện, đồng bộ về tư duy, cách thức lãnh đạo và thực hiện về công tác cán bộ và phát triển nguồn nhân lực; chỉ ra mục tiêu chung đến năm 2015, 2020 với những nhiệm vụ và giải pháp lớn cần phấn đấu thực hiện.

5 năm tới, trước tình hình bối cảnh kinh tế trong nước và thế giới còn diễn biến khó lường, Hải Phòng cần xác định tập trung hiện đại hóa thể chế, nền kinh tế và nguồn nhân lực. Hiện đại hóa thành công 3 lĩnh vực này sẽ là cơ sở để hoàn thành công nghiệp hóa, sớm đạt mục tiêu xây dựng thành phố Cảng xanh - văn minh - hiện đại. Có thể nói, quá trình thực hiện mục tiêu trên diễn ra trong bối cảnh đất nước, Thành phố vừa đứng trước những thời cơ phát triển nhưng cũng phải đối mặt và vượt qua những thách thức rất lớn. Kinh tế Hải Phòng có độ mở lớn trong quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng. Để thực hiện được mục tiêu này, chúng tôi cho rằng cần tập trung thực hiện tốt các giải pháp quan trọng sau:

Thứ nhất, làm tốt quản lý nhà nước về đào tạo nhân lực, nhất là công tác thống kê, dự báo về nhu cầu nguồn nhân lực. Để có một chiến lược phát triển nguồn nhân lực đúng đắn, điều quan trọng nhất là phải dự báo đúng nhu cầu của Thành phố, của vùng trong thực hiện chiến lược biển.

Thứ hai, tổ chức đào tạo theo ngành nghề phù hợp, đáp ứng về quy mô và loại hình nhân lực. Do sự phát triển rất nhanh của các lĩnh vực liên quan đến kinh tế biển, đảo và tính bao phủ lớn, liên quan đến hầu khắp các lĩnh vực, vì vậy, khi đào tạo nguồn nhân lực cần xác định ngành nghề hoặc nhóm ngành nghề cho đúng, để tạo điều kiện thuận lợi cho người học và người tuyển dụng. Tập trung mở những ngành mới có nhu cầu về nhân lực cao.

Thứ ba, xác định rõ tiêu chuẩn đào tạo. Các trường cần nhanh chóng chọn lựa và triển khai đào tạo dựa trên các tiêu chuẩn quốc tế. Thống nhất về nội dung chương trình, quy trình đào tạo và cách thức đánh giá chất lượng đào tạo.

Thứ tư, đa dạng hóa phương thức đào tạo. Đặc thù của thị trường lao động trong kinh tế biển liên quan đến rất nhiều lĩnh vực khác nhau nên ngoài kiến thức về biển, hàng hải, logistics... còn đòi hỏi cả kiến thức chuyên môn và những kỹ năng khác nhau, cho nên việc đào tạo lại là rất cần thiết. Theo mô hình đào tạo truyền thống, nguồn cung ứng nhân lực chủ yếu đến từ các trường đào tạo nghề hoặc các trường đại học và bao gồm các bậc học phổ biến như trung học nghề, cao đẳng, cử nhân, kỹ sư, thạc sĩ và tiến sĩ.

Thứ năm, đa dạng hoá việc huy động nguồn kinh phí đào tạo. Nguồn kinh phí đào tạo chủ yếu vẫn là từ Nhà nước, vì vậy, chính quyền các cấp phải quyết tâm phát triển nguồn nhân lực cho kinh tế biển thông qua việc ưu tiên nguồn vốn từ ngân sách cho hoạt động này. Đồng thời, cần làm tốt việc huy động vốn trong dân thông qua các hình thức xã hội hoá giáo dục, đào tạo...

